

Ledare

Galileo och akupunkturen

Om man diskuterar pseudovetenskap med en 'troende' är det två argument som nästan alltid kommer fram förr eller senare.

Det ena är Galileo-argumentet: "Se på Galileo. Han blev också hånad av vetenskapsmännen. Men de fick ge sig till slut. Och likadant kommer det att bli med Kirlian-fotograferingen (eller tankeläsningen, eller astrologin, eller vad det nu handlar om)."

Det andra är akupunktur-argumentet: "Se på akupunkturen. Läkarna gjorde narr av den och kallade den för kvacksalveri. Men nu har de fått ge med sig, och använder den själva. Och likadant kommer det att bli med irisdiagnostiken (eller zonmassagen, eller homeopatin...)"

De faktapåståenden som vi här återgav är inte helt korrekta. Galileo möttes faktiskt med respekt av de astronomer som inte delade hans uppfattning; det var kyrkliga makthavare som förföljde honom. Och det är endast en mycket liten del av akupunkturens anspråk som vunnit den vetenskapliga medicinens gillande.

Men detta är inte huvudsaken. Huvudsaken är att de båda argumenten vilar på ett och samma fatala tankefel: Det faktum att en misstrodd lära har visat sig hållbar och att en annan lära också är misstrodd är inget argument för att denna senare lära också skulle vara hållbar.

Självfallet är det inte omöjligt att någon av de uppfattningar som nu räknas som pseudovetenskap så småningom kommer att få en vetenskaplig bevisning och därmed visa sig vara hållbar. Det är inte heller omöjligt att någon av de s k alternativa terapierna kommer att visa sig användbar.

Men det finns en viktig skillnad mellan "inte omöjlig" och "rimlig att tro på". Blotta möjligheten - som i dessa fall i regel är en så kallad avlägsen möjlighet - räcker inte som skäl att tro något. Det är inte omöjligt att det växer ormbunkar på en av Jupiters månar. Men ska man därför tro att det är sant?

Galileo- och akupunkturargumentet (för det är egentligen samma argument) är ofta ett försök att vända på bevisbördan. Kritikerna förväntas "bevisa" att Kirlian-fotografering inte är en lika epokgörande nyhet som Galileos astronomi, och att homeopatin inte är lika värdefull som akupunkturen påstås vara.

Detta är en debattfälla som vi noga bör akta oss för. Bevisbördan ligger hos anhängarna av en teori, inte hos dem som inte vill tro på den.

Sätt upp en affisch!:

Baksidan på detta nummer av FOLKVETT är en A4-affisch om FOLKVETT och om Vetenskap och folkbildning. Kopiera den och sätt upp den på anslagstavlor, t ex på din arbetsplats!

Komplettera gärna genom att nederst skriva till: "Mera information finns hos (ditt eget namn)".

Klipp längs de streckade linjerna så att det går lätt att riva av adresslapparna.